

01/07/2024

077-5006206

052-6885006

קל לפתוח רישום פלילי - קשה לחיות איתו

עבור מרבית האזרחים, המונח "רישום פלילי" לא שייך ללקסיקון ואינו עולה כלל על דעתם. מדובר במושג המשתייך לכאורה לתחומי העבריינות והפשעה בלבד, המופיע לעיתים באמצעי התקשורת אך אינו נוגע להם. ואולם, תפיסה זו משתנה כאשר נפתח כנגדם רישום פלילי, לעיתים על לא עוול בכפם, ומכאן והלאה ההשלכות מתחילות להציק ולהעיק. עו"ד אסף דוק מסביר על השלכותיו של הרישום הפלילי על חיינו.

כמה קל לפתוח רישום פלילי

על מנת להבהיר את העניין ניקח לדוגמא אדם המשמש כמורה בבית ספר יסודי, שמעולם לא הסתבך עם החוק ושאינו לו כל כוונה לעשות זאת. אותו אדם יוצא לטיול עם כלבתו ברחוב ועל הדרך היא פוגשת בכלב אחר שהסתובב במקום כשאינו קשור. ומתפתח עימות. האיש מנסה להגן על הכלבה, מוצא מקל ומנסה להפריד בין הניצים, אך לפתע חש מכה בעורפו - מסתבר שבעל הכלב השני השגיח עליו מרחוק ופירש את ההתערבות כתקיפת כלבו. מדובר בשכן חמום מוח שמתחיל לקלל את המורה התמים, המגן על עצמו כפי יכולתו. עוברי אורח מזעיקים שוטר שהיה בסמוך למקום מבלי שראה את האירוע, והשכן האלים מאשים את המורה כי הוא זה שתקף אותו ראשון, וגם תקף את כלבו. למורה לא נותר אלא להגיע לתחנת המשטרה, להגיש תלונה נגד התוקף, ולעבור בעצמו חקירה בחשד לתקיפה. בשלב זה נפתח כנגדו רישום פלילי שימשיך ללוותו עוד שנים ארוכות.

מה קורה הלאה?

המקרה נחקר על ידי המשטרה שמחליטה אם להמליץ על הגשת כתב אישום. במקרה הקל יותר הוחלט שלא להגיש כתב אישום ואף לסגור את התיק כנגד המורה. ואולם, הרישום הפלילי נותר על כנו כל עוד הסגירה הייתה עקב היעדר עניין לציבור, או חוסר בראיות. רק אם הגיעו החוקרים למסקנה כי המורה אינו אשם כלל בתקיפה ולא ביצע את המיוחס לו על ידי המתלונן, ימחק לחלוטין גם הרישום הפלילי. ואולם, מאחר שמקרה זה הוא "מילה נגד מילה" אין אפשרות בשלב זה לנקותו לחלוטין מאשמה. במילים אחרות, ההליך המשפטי נסגר אך הרישום הפלילי נשאר.

ומה הבעיה עם הרישום?

ראשית, עצם קיומו של הרישום הפלילי מהווה כתם אישי שהמורה נושא עימו באתר, בידיעה כי במחשבי המשטרה הוא מוגדר עקרונית כחשוד בתקיפה. נכון, התיק נסגר, אך מבחינת כל אדם או גורם המעייין ברישום מדובר באדם שככל הנראה תקף, אך לא נמצאו מספיק ראיות או עניין ציבורי על מנת להעמידו למשפט. ומי יכול לעיין ברישום זה? ובכן, קיימת רשימה ארוכה מאוד של גופים הרשאים לעיין ברישום פלילי עבור מטרות מסוימות, ביניהם תאגידים, גורמים שלטוניים, משרדי ממשלה, גורמי רווחה וטיפול, זרועות הביטחון, ועוד. לדוגמא, מוסמך לעיין בו משרד החינוך לצורך רישוי מורים, ובמקרים מסוימים תתבקש "תעודת יושר" (השם המוכר לרישום פלילי) במוסדות חינוכיים לצורך קבלה לעבודה. אמנם, הרישום עקב מקרה התקיפה לא אמור למנוע מהמורה להתקבל לעבודה, אך מנהל המוסד החינוכי ייתן מן הסתם עדיפות לבעלי עבר ללא רבב. כלומר, עצם קיום הרישום על עבירה שכלל לא בוצעה עלול לפגוע בפרנסתו של האדם כמורה, ואגב, תהיה בעיה קשה גם אם ירצה לשנות בעתיד את מקצועו לעורך דין, רואה חשבון, אדריכל, מהנדס, עובד סוציאלי, רופא, מדביר, יועץ השקעות, נהג מונית או חוקר פרטי.

01/07/2024

077-5006206

052-6885006

בעיות נוספות

מלבד בעיות הקשורות לתעסוקה ולפרנסה, רישום פלילי עלול להתגלות כמכשול מהותי במצבים רבים אחרים. לדוגמא, ברבות הימים עולים נישואיו של המורה על שרטון והוא מתגרש. כחלק מן האסטרטגיה בהליכי הגירושין מאשימה אותו אשתו כי הרים יד עליה או על אחד הילדים, והמקרה מגיעה לטיפול של פקידת הסעד - המוסמכת לעיין ברישום הפלילי. אין ספק כי התייחסות הגורמים המטפלים, החל בבית המשפט ועד למחלקת הרווחה, עשויה לנטות כעת לרעתו של הבעל שעלול להפסיד זכויות חשובות במאבק הגירושין. עוד בעיות שמציב הרישום הפלילי מתגלות בעת בקשת אשרת שהייה ארוכה למדינה אחרת, למשל לצורך רילוקיישן במסגרת תפקיד, בעת בקשה לאימוץ ילדים, ולעיתים אפילו בעת מועמדות לבנייה ומגורים ביישובים. כלומר, אותו מקרה קטן ותמים של יציאה לרחוב עם הכלבה משפיע על מהלך החיים ומציב מכשולים בהזדמנויות שונות.

אז מה עושים?

החדשות הטובות הן שניתן להביא למחיקת הרישום הפלילי, וזאת על ידי הגשת בקשה לשינוי בעילת סגירת התיק. מדובר בבקשה המוגשת למטה הארצי בירושלים או לקצין חקירות ביחידה שחקרה את המקרה. לא נדירים הם המקרים שבהם מוחלט על שינוי העילה מהיעדר עניין לציבור או היעדר ראיות לכדי חוסר אשמה, דבר המוביל למחיקה מהמרשם המשטרתי. יחד עם זאת, ראוי לזכור כי הגורמים הממונים יבחנו היטב את הבקשה בטרם יחליטו בעניינה, כאשר ישנם מספר היבטים הנלקחים בחשבון כגון מהותה של העבירה, חומרתה, גילו של בעל הרישום הפלילי, נסיבות אישיות שלו, הזמן שחלף מאז האירוע, ועוד. על כן, חשוב לכתוב את הבקשה באופן מסודר, מושכל ומקצועי בעזרת עורך דין פלילי הבקיא בתחום, שכבר הוביל למחיקת רישום פלילי בשורה ארוכה של מקרים.